

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto
in velja po pošti za celo leto
4 K, za pol leta 2 K. Posamezne
številke po 10 vin. Na naročbe
brez denarja se ne oziramo.
Uredništvo in upravnništvo je v
Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA
NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Inserati
se računajo za celo stran 36 K,
za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani
13 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$
strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri
večkratni objavi primeren pe-
pust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Shod na Planini nad Vipavo.

Preteklo nedeljo dne 14. t. m. sklical je g. Ivan Marc, posestnik na Planini, kot zaupnik političnega društva za Notranjsko, shod „Notranjske kmetijske stranke“ na Planino, ki je bil prav dobro obiskan. Vseh volilcev se je zbralo na dvorišču g. Kobala nad 250. Med temi je bilo, odkrito rečeno, okrog 50 pristašev S. L. S., na čelu jim župnik Stezinski od isto tam. — Ti poslednji so bili po večini Budanjci, Vrhpoljci, Vipavci in Mančani; domačinov-pristašev niso imeli v svoji sredi nad 9. Shodu je predsedoval g. Ivan Marc, ki je po kratkem nagovoru in pozdravu zborovalcev, dal besedo g. Domicelju, posestniku iz Zagorja na Pivki. G. govornik je v prav jasnih besedah razvijal in pojasnil točko za točko programa naše kmetijske stranke, katerega so zborovalci z vidnim zadovoljstvom poslušali, o čemer so pričali pritrjevalni „živio“ klici, ki so se čuli že med govorom, posebno pa ob koncu govora. — Od vseh vetrov komandiranim klerikalnim volilcem in nevolilcem stvarni in docela dostojni govor g. Domicelja ni bil prav po volji, ker so na svojih shodih navajeni slišati le zbadanja, obrekovanja in zavijanja resnice, zato so se nekateri mlajši, najbrže plačani petelinčki, tu pa tam govorniku posmehovali. — Več veselja jim je napravil drugi govornik g. Jenko iz Zg. Brnikov na Gorenjskem, ki je v svojem živahnem govoru okrcal tako liberalce, kakor klerikalce, češ, da ni za kmeta do sedaj nihče izmed teh ničesar storil drugega, kakor pred volitvami vse polno obljub. — Da se je govornik več bavil s klerikalno stranko, kakor z liberalno, je samoobsebi umevno, ker je poslednja prepustila kmetu, da se sam organizuje, ko je izprevidila, da zanjo na kmetih ni ugodnih tal, dočim pa klerikalna stranka nikakor noče prepustiti kmetu do osamosvojitve in ga z vso silo tlači pod duhovniški plašč. — Med govorom je citiral g. Jenko nekatere odlomke iz „Lažiljuba“, iz katerih

je dokazal, kakih podlih in lažljivih agitacijskih sredstev se poslužuje klerikalna stranka. — Kadar je govornik imenom omenjal dr. Žitnika, oglasili so se vedno klerikalci s „Živio Žitnik“; a bili so vselej preglašeni s „proč žnjim, mi ga ne maramo, živio Dekleva, naš kmetijski kandidat!“ — Kot tretji govornik se zopet oglasi g. Domicelj in pojasnuje stališče neodvisne kmetijske stranke napram drugim strankam, zlasti slov. „ljudski“ stranki, katera zopet vsiljuje Notranjcem za poslanca duhovnika, Naceta Žitnika, kateri ni v zadnji dobi svojega poslanstva za kmeta nič drugega storil, kakor to, da je glasoval v državnem zboru za nova vojaška bremena, za povišanje duhovskih plač ter s tem na novo obremenil uboge davkoplačevalce. Župnik Stezinski: „Kaj pa volilna reforma?“ Govornik: „Volilno reformo povzročila je revolucija na Ruskem in socijalni demokrati, ne pa Žitnik in njegova stranka. — Ta se je šele pozneje navdušila za njo, ko je videla, da ji prinese obilo strankarskih koristi. Dr. Šušteršič je bil svoj čas proti splošni in enaki volilni pravici.“ (Klici: dobro mu jih daje!) Govornik nadalje odločno zavrača trditev, da bi bila neodvisna kmetijska stranka le prekrščena liberalna stranka in povdarja, da je to čisto samostojna nova stranka, ki stoji in bo stala vedno na strogo gospodarskem stališču. — Obžaluje tudi, da se mora sedaj bojevati ravno proti duhovščini in oni stranki, ki se hoče imenovati kmetijska stranka, a ne pusti kmetu do veljave in ga neusmiljeno tlači k tlom. — Gospodje: ako ste res prijatelji kmeta, ne nasprotujte mu, ko se sam organizuje! Pustite ga, da se osamosvoji!! (Klici: Oni tega nočejo, ker se kmeta boje!) Konečno vspodbuja zborovalce, da volijo za državnega poslanca moža iz svoje srede ne pa duhovnika, h čemur so navzoči živahno pritrjevali. — Na to se oglasi k besedi g. župnik Stezinski, kateremu predsednik takoj dovoli govoriti. Prične približno tako-le: „Častiti

zborovalci! Program, katerega je razvijal g. predgovornik, je izvrsten, vsebuje v sebi vse dobro in koristno za kmeta in mi vsi vsprejeti ga moramo in podpisati od prve črke do zadnje pičice. — (Klici: bravo! živio!) Ali — gospoda moja! tega ni sestavila kmetska stranka, ampak vzela ga je nam. To je ja program slovenske ljudske stranke. (Hrup, vrišč! Ni res! To je laž! Dol žnjim! Mešetarjev ne rabimo! Živio Dekleva!) G. župnik vzame „Slovenca v roko, da bi bral program S. L. S., a kmetje mu ne pustijo do besede. — G. Domicelj prigovarja zborovalcem naj pustijo gospoda govoriti, a vse zaman! (Dol ž njim! Danes je kmetski shod! Kmet naj govori! Mešetarjev ne rabimo!) Med vednim vpitjem vpraša g. Domicelj g. župnika: Od kedaj je ta „Slovenec“? — Župnik: Od 30. marca. Program je pa razvijal g. dr. Žitnik dne 25. marca na shodu v Št. Petru. — Domicelj: **Mi pa dne 17. marca tudi na shodu v Št. Petru!** — Župnik: Mi imamo ta program že od prej. — Domicelj: Prosim povejte mi ta datum. — Župnik: Se ne spominjam! Sprejela ga pa je slovenska ljudska stranka že na II. katoliškem shodu. — Domicelj: Takrat slovenske ljudske stranke še bilo ni; kako je mogla tedaj sprejeti program. — Ker vpitje ni hotelo prenehati kljub prizadevanju g. predsednika in rediteljev, je g. predsednik, ko se je prikazala za odrom župnikova kuharica in župnika v strahu prosila, naj odstopi, shod zaključil. — Klerikalci so se potem poparjeni razšli, naši ljudje so se pa še pozno v noč drug drug zvezga navduševali za svojega kmetskega kandidata g. Josipa Deklevo. — Živeli zavedni Planinci! Dal Bog Vam obilo posnemalcev.

Domače vesti.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni je imel dné 17. t. m. svojo redno sejo. Sestavil se je predlog c. kr. deželnemu šolskemu svetu gledé popolnitve nadučiteljskega mesta v Nadanjemselu in upeljave pouka na goslih na meščanski šoli v Postojni. Sklepalo se je o stavbnem prostoru za to šolo in o načrtih, ki se imajo zanjo napraviti. Rešilo se je tudi neko disciplinarno zadevo in dve prošnji učiteljev za denarno podporo. Glede učiteljskih plač na meščanski šoli v Postojni je bil soglasno sprejet predlog, da naj bodo plače na tej šoli enake onim na meščanski šoli v Krškem.

Lep pridelek domače živinoreje. G. Al. Domicelj iz Zagorja je spital enoletnega prešiča „Jorkširca“ na 230 kg in je dobil zanj 260 K. Pitan je bil s koruzo.

V Postojni je pričela graditi kranjska stavbinska družba poslopje glavarstva. Dež. vlada je sklenila dati brco domači podjetnosti in izročiti delo družbi nemških kapitalistov. Pa ne da bi mislili, ljudje božji, da je stavila omenjena družba morda ugodnejšo ponudbo! Poslali so h krati ti nemški privandranci trojezične napise, na katerih se blesti nemški in laški napis v veliki, slo-

venski pa v skromnomajhni obliki. Najbrže je podučil g. Hans svoje vsenemške zaščitnike v Ljubljani, da živimo v Postojni še v oni dobi, ko so obešali šolarčkom oslovo podobo na hrbet, če so spregovorili materino besedo. Za tako očetovsko skrb zasluži gotovo g. Hans primerno zahvalo in nasvet, da spolni njegovi boljši polovici srčno željo, da jo že enkrat reši družbe ničvrednih bindišarjev. Glede napisov pa bi bilo umestno, posnemati nemške in laške občinske zastope, ki ne trpe na svojih tleh podobnih izzivajočih slučajev.

V parni pekarni Karola Jelovšek-a na Vrhniki se je izdelovanje opeke s stroji šele pretekli teden pričelo. Vse delo pa slabo mokro vreme jako zadržuje, tako da se more le v podstrešju opeka izdelovati. V celi pretekli zimi izvzemši nekaj hudih mizlih dni, se je zemlja dovažala na velike kupe, tako da je dobro prezimila in se bode trdna opeka lahko iz nje delala. Delavci so sami domačini in ne tujci. Vsled vednega izseljevanja v Ameriko pa bo ob poletnem času, ko bi se moralo največ izdelovati, delavcev primanjalo.

Iz Postojne. Postojnski Sokol, ki šteje približno 120 članov in ki je gmotno precej dobro situiran, nima lastne telovadnice. To je bržkone vzrok, da društvo ne napreduje tako, kakor bi bilo želeti. Sprva je imelo društvo za silo telovadnico v starem Fentlerjevem poslopju. Pozneje pa je ostal Sokol brez telovadnice, dokler se ni zgradilo novo šolsko poslopje, v katerem ima za silo telovadnico v navadni učni sobi, v katero se ne more postaviti prav nikacega orodja. Pri teh razmerah ni čuda, ako se ne kaže posebnega veselja do telovadbe. Ker pa se bo — kakor se čuje — porabila še ta za silo-telovadnica s prihodnjim šolskim letom za učno sobo, potem bo Sokol zopet brez strehe. Te okolnosti so že odbor davno privedle do misli na lastni dom. Seveda se ta ideja ne da tako hitro in lahko izvesti. Priporočali bi tedaj Sokolu, da bi se začel baviti s tem vprašanjem. Poglejmo druga društva, ki so veliko mlajša, kakor Idrija itd., imajo nabrano že precejšnjo svoto za Sokolski dom. Uverjeni smo, da tudi za postojnski Sokolski dom se bode dobilo dovolj prijateljev in dobrotnikov. Zatorej odbor na noge! V delu je moč! Držimo se starega, a dobrega pregovora: „Kamen do kamna palača.“ S sokolskim na zdar!

Več „Sokolov“.

Kako je delal Nace Žitnik kot poslanec za svoje volilce. Ob času predzadnjega deželnozborskega zasedanja je vložil poslanec Fr. Arko v deželnem zboru prošnjo občine postojnske, oziroma cestnega odbora za podporo, da bi se popravil most pri Vel. Otoku, ki se je baš tiste dni tako porušil, da ni bilo mogoče po njem voziti. Prošnji sta bili priloženi dve sliki, iz katerih je bila poškodba jasno razvidna. Prošnja se je oddala finančnemu odseku in poslanec Žitnik je bil naprošen, da naj kot član finančnega odseka in kot drž. poslanec našega okraja izposluje primerno podporo za popravo mostu. Ko ga je po seji finančnega odseka poslanec Fr. Arko vprašal, koliko podpore je v ta

namen izposloval, mu je odgovoril, da je slišal, da to delo ni potrebno in da služi velikotoški most samo za lovce. Ker je poslanec Ign. Žitnik tako dobro poznal in zastopal potrebe in razmere svojega volilnega okraja, zato se ni za popravo mostu dovolilo niti vinarja.

Poslanski kandidat dr. Žitnik ima po postojnski okolici agitatorje, ki niso ravno preveč zbirčni glede sredstev, s katerimi upajo vloviti predvsem kmečke volilce. Ti agitatorji vcepljajo kmetom zaupanje do Žitnika med drugim s tem, da pripovedujejo, kako so g. poslanec Žitnik poskrbeli, da sta morala oditi dva gospoda uradnika pri postojnskem okr. glavarstvu. Prišli da so namreč g. Žitnik pred kratkim časom pogledat k okrajnemu glavarstvu. Tam da so našli mnogo nereda in da so poskrbeli, da sta morala dva uradnika oditi iz Postojne. Kmetje seveda, ki niso najboljši prijatelji uradništva, so silno veseli takih junaških činov g. dr. Žitnika. Pač huda jim mora presti dr. Žitnikovim slugam, da čutijo potrebo, segati tako globoko v njih lažnjivo mavho in da obrekujejo na tako hudoben način uradništvo, na drugi strani pa se norčujejo in izkoriščajo nevednost ubogega kmeta.

Volilni shod kmetijske stranke, ki je bil v nedeljo v Studenem pri Postojni, se je prav dobro izvršil. Kljub temu, da je ondotni g. župnik pri maši iz prižnice ljudi svaril, da naj ne hodijo na shod, kljub temu, da je on sam trgal lepake raz zidu, so se volilci vseeno skoraj polnoštevilno udeležili shoda. Nad 200 mož je bilo na shodu, ki so pazno poslušali govor g. poslanca Fr. Arkota in mu pritrjevali. Predstavil se je volilcem tudi gosp. kandidat Jos. Dekleva, ki je omenjal, da se je šele potem odzval in sprejel ponudeno mu kandidaturo, ko je videl, da mu jo ponuja ljudstvo in ko ljudstvo zahteva, da naj bo on njihov poslanec. Iz poštenih rok ljudstva bo on poslanstvo rad sprejel; nikdar bi ga pa ne maral sprejeti iz ožlindranih rok. Navzoči g. župnik ni imel poguma nastopati proti Deklevovi kandidaturi. Bilo ga je menda sram, da bi plaval v lastno skledo.

V volilni imenik za občino Trnovo je vpisanih 1072 volilcev. To nenaravno število se je doseglo s tem, ker se je vpisalo v imenik take, ki ne bivajo doma in izmed teh je večina Amerikancev. Reklamiralo se je do 250 volilcev. — Bistrica šteje 203 volilce.

Shod „Notranjske kmetijske stranke“ se bo vršil v nedeljo, 21. t. m. v Trnovem. S prižnice se sedaj oznanja, naj ne hodijo ljudje k našim shodom, ker imata dva gospoda zaraditega neprijetnosti. Mi pa kličemo zavednim možem trnovske, bistriške in jablanške občine, udeležite se polnoštevilno tega shoda, da pokažete svojo neodvisnost in neustrašenost! Zavedni Notranjci: gre se le za Vašo korist!

Klerikalci so pricapljali za kmetijsko stranko. Kakor znano ima naša kmetijska stranka svoj program, v katerem so navedene vse točke kmetijskih zahtev. Ta program se je na našem volilnem shodu v Šempetru razdelil med zbrane volilce in je splošno ugajal. Kle-

rikalci so to s kislimi obrazi gledali in prihodnjo nedeljo so sklicali oni shod, kjer so ljudem delili tiskane programe tako imenovane „Kmetijske zveze“ in ti programi niso nič drugega, kakor ponatis našega kmetijskega programa. Kmetijska stranka notranjska je sestavila kmetijski program in je njena last, dr. Žitnik pa ga našim Notranjcem ponuja in prodaja za svojo robo. Taki so ti klerikalni proroki.

Boj za kmeta Grudna. Politično društvo „Jednakopravnost“ v Idriji je priredilo v nedeljo, dne 14. t. m. štiri javne shode za kmetijskega kandidata Ivana Grudna, in sicer: v Žireh (2), Št. Vidu in Begunjah pri Cerknici. Vsi štirje shodi so se vrlo dobro obnesli in so prireditelji dosegli svoj namen: pripomogli so k probuji kmetijskega prebivalstva iz neplodnega mrtvila.

Shod v Žireh „pri Petronu“ se je vsled hujškanja tamošnjega kaplana Perkota vršil namesto ob 11. uri dopoldne šele proti večeru; kajti ta hvalevredni dušni pastir je prignal svojo čredo naravnost iz cerkve na shod in na njegovo komando je poslušna čreda koj ob otvoritvi shoda zagnala tak krik in vpitje, da je bilo nemogoče zborovati in je bil sklicatelj prisiljen shod zaključiti. Volilci niti vstopiti niso hoteli, ker jih je bilo sram počenjanja zapeljanih tercijsk. Toda g. kaplan se je grozovito zmotil. Kajti zvečer se je v istih prostorih vršil prav lep shod, ki je navzočim pošteno odprl oči. Predsednik „Jednakopravnosti“ je kmetom kar najtopleje priporočal stanovsko organizacijo ter jim pojasnjeval program kmetijskega poslanca Ivana Grudna. Krepke besede so zborovalce navdušile za kandidata, ki je izbran iz njihove srede, in 14. maj bode pokazal, da korakajo Žirovci ramo ob rami z drugimi neodvisnimi kmetijskimi občinami proti skupnemu cilju: osvobodanju kmeta. Kmet za kmeta Ivana Grudna! Tudi Žirovci bodo na dan volitve odločno pokazali, da ne marajo metle za poslanca!

Shod v Žireh „pri Katri“, ki se je pričel ob 3. uri popoldne, je bil imeniten gospodarski in volilni shod. Nad 300 mož, samih zavednih volilcev, se ni strašilo slabega vremena in je ves čas z največjo napetostjo prisostvovalo shodu. Zbrali so se možje iz cele žirovske doline in vse okolice. Ta shod ni bil samo volilni shod, ampak je imel tudi namen pojasniti zborovalcem, kaki koraki so se že napravili za izpeljavo prepotrebne železnice, ki naj bi tudi žirovsko občino vezala s svetom. O tem je poročal ljubljanski župan g. Ivan Hribar in vsi navzoči so iz njegovega temeljitega in zanimivega govora prišli do prepričanja, da se resno dela in da žirovska železnica ni več prazna marnja, ampak da bo v doglednem času tudi po žirovski občini pihal lukamatija. Nato je g. D. Hribar iz Ljubljane v navdušenih besedah vzpodbujal zborovalce k samostojnemu političnemu delovanju z geslom: pomagaj si sam in bog ti pomore! Kmet ne potrebuje nikakega varuštva, nikake komande, ker je svoboden državljan. Zato si naj ne pusti jemati pravice izbrati si poslanca iz svoje srede, iz svojega stanu. Velikansko navdušenje je sledilo

krepkim besedam in mogočen klic: Živio Gruden! se je razlegal po vasi tja do kaplanovega stanovanja. Bil je to izraz prave ljudske volje. Ko je zopet zavladal mir, je stopil na oder Grudnov sosed in dolgoletni prijatelj g. Kajetan pl. Premerstein, posestnik v Ljubevču pri Idriji, in priporočal zbranim kmetom, naj se tesno združijo, ker v slogi je moč! Najboljši dokaz za to, kakšne koristi ima kmet od združenja, je pač naša vrla kmetijska družba, ki združuje v sebi malone vse zavednejše kranjske kmete, in koje delovanje je za kmetovalce naravnost neprecenljivo. Zato pa kmetje, držimo skupaj, vsi za jednega, jeden za vse. Vsi oddajmo glasove našemu tovarišu Ivanu Grudnu, ki je mož na mestu in o katerem smo lahko prepričani, da bo krepko varoval ugled in koristi našega stanu! Živio Gruden, naš bodoči poslanec! In zopet je iz več sto grl odmeval glas: Živio Gruden! Ta shod je bil sijajna manifestacija kmetijske samozavesti.

Iz Unca pri Rakeku. Težka zima nam je napravila sila škode. A ne le vsled divjačine, ki je obglodala drevje, — z vožnjo niso ljudje 4 mesece nič zaslužili! In to se hudo pozna. Najbolj nas tlači vprašanje pitne vode. V velikem snegu so ljudje morali hoditi z vozmi po vodo v „Unšico“ v takozvani „Log“ tri četrt ure daleč! Kako to tlači, ve le, kdor živi v teh razmerah. In vendar vodovodno vprašanje spi kakor sneg na Javorniku. Bivši poslanec dr. Žitnik nam je na Rakeku koncem decembra povedal, da je načrt vodovoda v ministrstvu in da se reši zadeva v najkrajšem času, že pomladi da se bo menda z delom pričelo. Mi pa o tem nič ne opazimo. — Pri nas manjka rokodelcev. Kolarja sploh ni, čevljarja se hudo pogreša, ker sedanji pri vsem trudu ne more zadoščati potrebi, mizarja smo dobili, ali pa bo zadoščal, ne vemo. Obrtniki bi našli pri nas vsega, kar jim treba, da se dobro prežive, če so delavni.

Iz Hotedršice. Gostinčar je priredil 14. t. m. shod v farovžu. Predsednikom je bil izbran seveda župnik. Na shodu so bili tretjeredniki in pa nekaj takih, ki prav nič ne razumejo, zakaj se gre. Večina pa je bila naših pristašev. Nato je začel Gostinčar čenčati o davčnem sistemu. Poznamo te ptiče: sedaj, ko so volitve pred durmi, nam zopet vse mogoče obljubujejo, a vse te obljube bodo ostale le obljube. Zakaj pa niso klerikalni poslanci dozdej nič storili za kmeta? Zakaj niso predlagali, da bi se znižal davek? Zakaj niso predlagali za lovski zakon, ko so vendar bili skoraj sami klerikalni poslanci? Ravno nasprotno. Mesto da bi skušali ubozega kmeta osvoboditi neznosnih bremen, ki ga tlačijo k tlom, pa so mu naložili še novo butaro na davek. Potem je govoril o veri. Kdo komu jemlje vero? Klerikalni agitatorji vpijejo vselej pred volitvami: vera je v nevarnosti; sami pa vero zanemarjajo in ji s svojo politiko škodujejo. Nadalje se je drznil ta mali pometač govoriti tudi o škricih. Zaboga, kaj pa so ti možje, ki sedaj kot klerikalni poslanci zastopajo kmetijski stan? Kaj so dr. Šusteršič, Vencajz, dr. Schwei-

tzer, dr. Žitnik, dr. Krek, Povše, Šuklje in drugi? Ali niso to sami škrici? Tako je govoril Gostinčar o škricih, ko so vendar skoraj vsi klerikalni poslanci škrici. Tudi mali Gostinčar je odvisen od škriccev. Nadalje je govoril o vojaški službi. Nesramni hinavci, po shodih ubogo nevedno ljudstvo slepite in se mu prilizujete, da se mora vojaštvo odpraviti. V svojem lastnem glasilu „Slovincu“ pa zahtevate, da se mora vojaštvo pomnožiti. Konec shoda se je oglasil g. Kristan iz Idrije, da bi ljudstvu razložil, kako je mali Gostinčar farbal. Ko je začel govoriti, so se zagnali tretjeredniki nanj kakor lovski psi in so kričali, kakor kravji mešetarji na sejmu: „Ven ž njim, demokrat, ne bode nam govoril.“ Nastal bi kmalu hud boj. Organist je dobil tako preko ušes, da mu je odletela čepica kar raz glavo daleč med gnečo ljudij. Tretji red pa je ta dan pokazal prav lepe sadove. Udje tega „reda“ so bili kar obdivjani. Ko bi se jim Kristan ne umaknil, bi ga gotovo pobili. Vi tretjeredniki, ali je sv. Frančišek tako živel? In Kristus je učil: Ljubi svojega bližnjega bolj kot sam sebe. Ali vi ljubite svojega bližnjega? Tako se je ta zanimivi shod končal. Pomilujemo one, ki bodo dali glasove kandidatu slovenske sleparske stranke. Takega kandidata, ki po župniških stika, naj volijo le farovski gospodje, kmet pa ne. Ako bi imel Gostinčar kaj poguma, naj bi priredil shod v kaki drugi hiši, potem bi pa že zvedel, kaj se pravi hoditi v Hotedršico otrobe vezat. Hinavski klerikalci, tudi ne bode dolgo ljudstvo slepili, kajti začelo je vedno bolj izpregledovati in, ko bode izpregledalo, takrat gorje vsem onim, ki kakor pijavke izsesavajo ubozega kmeta. — Socijalno-demokratska stranka pa je priredila shod tudi v nedeljo 14. t. m. v hiši g. Nagodeta. Govoril je gosp. Kristan iz Idrije. Zbralo se je veliko ljudstva, tako da je bila velika kmetijska soba polna. Močno pritrjevanje je bilo dokaz, da je govoril govornik vsem na srce. — Splošna želja hotenskih občanov pa je, da bi radi videli, da bi tudi naš kmetijski kandidat priredil shod pri nas. Na klerikalnem shodu v nedeljo je mali Gostinčar tudi obrekoval g. Grudna. Povemo mu pa, da g. Grudna vsakdo visoko spoštuje in če je mislil Gostinčar, da mu bode s tem kaj škodoval, se zelo moti. Dne 14. maja bomo mi enoglasno volili g. Grudna, kot domačina, pometaču Gostinčarju pa figo pod nos.

Iz Knežaka. Tukajšnje pokopališče so začeli prošli teden širiti.

Iz Bača pri Knežaku. Tu sta se začeli zidati dve parni žagi. Eno v manjšej meri zida gosp. Fran Urbančič in drugo v večjem obsegu g. Alojzij Urbančič, oba iz Bača.

Iz Orehka. Dne 9. t. m. ponoči smo imeli v naši vasi tatove. V hiši Matija Pavlovčič št. 52. stanujočemu Janezu Gril, delavcu v grajščini, je bila pobrana vsa obleka kakor tudi obleka od žene in otrok, katerih ima tri in vse perilo, kakor ga niso imeli na sebi. Pobrano je bilo celo par jajc in ječmen, ki ga je bila žena pred kratkim dobila v dar. Ljudje so tako ogor-

čeni nad neznanim zločincem, da pravijo da boljše, če bi šel cerkev krasti kakor pa tega ubogega reveža, ki nima z otroki in ženo vred kaj preobleči. V gostilni „na tehtnici“ so mu takoj prihodnji večer zložili usmiljeni možje 8 K 20 h in nekateri so mu še obljubili pomagati. Posnemanja vredno. Domačin.

Iz Zagorja. Dne 7. t. m. je sklicala S. L. S. dva shoda v naši občini in sicer ob 4. uri popoldne v Drskovčah, ob 5. uri popoldne v Parjah. V Drskovčah je govoril kaplan Orehek in mučil ljudstvo, (ki se ga je zbralo vsega skupaj kakih 40, med temi polovico ženskih) z dolgoveznostmi, za kmetska gospodarska vprašanja ni imel besede, čeravno so za nas najbolj pereča. Pustimo na stran vse zabavljanje o liberalčkih ter se hočemo baviti le s tem, kar „Kmetsko stranko“ zadeva. O tej ni kar nič črhnil, dokler ni bil k temu primoran, ko se je slišal klic, da je Deklevo postavila kandidatom „Kmetska stranka“ in ne liberalna! Še le na to je omenil stokratovrženo podtikanje, da so „neodvisni kmetje“ muha enodnevnica, ter da so to stari liberalci, ki so samo hlače preoblekli. Potem je nastopil knežaški tajnik Eržen, ki je stresal same osebnosti o g. Češniku. Osebni boji so kmetu največ škodili, te vlečejo klerikalci v politiko. Ljudje so med govorom odhajali, ker g. Češnika in zgodovino knežaške afere poznajo! — Ob 6. uri so odšli „govorniki“ v Parje. Tu pa govoriti niso imeli komu, ker udeležencev na shod ni bilo nič. Med tem ko so govorniki čakali, začelo se je ljudstvo shajati pred cerkvijo na prostem. Ker ljudstva ni bilo na shod, je prišel gledat in vabit ljudi na shod g. Krašovec iz Radohove vasi s svojimi tremi spremljevalci, ki so oba shoda posetili. Krašovec, znani zvesti pristaš S. L. S., je seveda začel takoj politizirati, a zadel je na trde kmečke skale. Kmalu nato pride še kaplan Orehek, ter se še ta spusti v že krepko razpravljanje. To je bil ogenj v strehi. Pristaše „Kmetske stranke“ je jezilo, ker jih kaplan naziva „liberalce“, ter se mu je vbičilo, da „Kmetska stranka“ ni enodnevnica; pač res je, da so k nam pristopili tudi nekdanji „liberalci“, a ker smo sprevideli, da niti liberalna, niti klerikalna stranka ni za kmeta nič storila, smo se postavili na podlagi gospodarskega programa na lastne noge. Na vprašanje: Kaj je storila klerikalna stranka za kmeta, ni vedel prav nič navesti, še le čez dolgo časa, bil je zanj mučen molk, zaklical je: „volilno reformo“; no na to se mu je pošteno odgovorilo. Predbacivalo se mu je, zakaj so posamezniki v Št. Petru toliko zabavljali, a rekel je: Ali je to sramotno, ako se reče „ata Žužamaža“ ali da je Dekleva zadolžen? Glede Dekleva smo mu odgovorili, da je on tako odličen mož, da bi morali vsi oni pred njim poklekniti, toliko je že žrtvoval n. pr. za kmetske pogorelce. Vprašalo se ga je, kaj je storil Žitnik za nas kmete? Zopet mučen molk. Čez čas reče, da je nekaj storil za postojnsko jamo. Nato je smeh ušel vsem navzočim — katerih se je nabralo blizu 60 — „Pa je naredil 40 vodovodov“. Še večji

smeh. — Pobit je bil vedno, kar ga je grozno jezilo. Kar smo opazili pri pristaših S. L. S., je bilo to, da so rekli, da kmet ni zmožen sebe voditi! Nato se jih je zasmehovalo in klicalo „sramota“. Debata — ki je bila zelo burna — trajala je poldrugo uro s popolnim porazom kaplana. Ko je videl da si ne more drugače pomagati, začel je, da se vero zatajuje, a v Drskovčah je rekel, da med Slovenci ni „brezverca“, ko jih je pa hotel na ta način pridobiti, začeli so navzoči klicati: „Živio Dekleva“, ter so začeli prepevati; poskusil je najmenj desetkrat govoriti, a vedno so začeli peti in „živio Dekleva“ klicati. Ko je videl, da ne opravi nič, je odšel z besedami: „Kdor je pameten, naj gre z mano na shod, kjer se bomo pomenili“. No ostali smo vsi „neumni“, kajti odšel je on sam na shod, na katerega so prišli, vsled prigovarjanja trije možaki! — Omeniti hočemo, kar je za našo „Kmetsko stranko“ važno, namreč, da nas oni nočejo priznati kot stranko, a spoznali so, da živimo, ter da nismo enodnevnice. Žal nam je, da moramo tukaj nastopati ravno proti duhovnikom, ali primorani smo, ker so ravno oni voditelji one stranke, ki je največja nasprotnica naše „Kmetske stranke“. S. L. S. je vedno v svojih listih povdarjala, da ona hoče, da se kmet organizira, a sedaj je ona naša edina in najhujša nasprotnica! — To je bil prvi boj, v katerem je „Kmetska stranka“ trčila s S. L. S. Tu so govorili sami kmetje in so povedali, kaj hočejo, namreč, mi hočemo samo delati za naš „kmetski stan“.

Iz Zagorja. Od 1. maja nadalje dobimo dvakratno dnevno poštno zvezo med Št. Petrom-Zagorjem-Knežakom. Pošta bode prišla zjutraj ob 9. uri v Št. Peter in bode vzela pošto od ponočnih vlakov, popoldne bode prišla v Št. Peter ob 6. uri in bode vzela pošto od dnevnih vlakov. S tem je ugojeno stari želji našega ljudstva. — Ta teden so začeli širiti pokopališče. — V Ameriki je bil po nesreči obstreljen Janez Češnik iz Zagorja, za kar je dobil 100 dolarjev odškodnine.

Iz Št. Petra. Na gmajni nad Klenkom so našli ustreljenega Ant. Bratoža iz Pristave. Pred 14 leti si je odsekal v blaznosti roko, a sedaj se je ustrelil. Zginil je že 17. marca, našli so ga šele 14. t. m.

Begunje pri Cerknici. Dne 13. t. m. zvečer prišel je k nam kandidat za naš volilni okraj gospod Ivan Gruden, s svojim spremstvom. V nedeljo zjutraj podal se je k 2 1/2 uri oddaljenemu sv. Vidu, kjer se je vršil ob 11. uri volilni shod. Shodu predsedoval je vrli in občespoštovani župan občine Žilče gosp. Fran Ponikvar. Prostorna gostilniška soba g. Ponikvarja bila je polna volilcev. Po nagovoru gospoda župana predstavil se je gospod kandidat z jednatimi besedami. Potem so sledili zanimivi govori, v katerih so gospodje govorniki pozivljali k samozavestnosti kmetskega stanu. Volilci so govorom pazno sledili in gotovo je, da dobi tudi v tej občini, ki je do sedaj veljala za pravo klerikalno trdnjavo, znatno število glasov. — Popoldne ob pol 5. uri se je pa vršil v prostorih gosp. Ivana Stergulca v

Begunjah shod, kateremu je predsedoval gospod Jurij Leden iz Begunj. Volilcev nabralo se je bilo toliko, da so morali govorniki stati med vratmi, da se je na vse strani slišalo. Po kratkem nagovoru poda gospod predsednik shoda besedo gosp. kandidatu, kateri nam v poljudnih besedah razloži, kako misli delovati kot poslanec zavednih Notranjcev. Nato govorilo je še več gospodov, kateri so vsi v navdušenih besedah razlagali, kakšen mora biti pravi slovenski kmetski poslanec, ter ožigosali delovanje klerikalne stranke. Volilci so sledili z velikim zanimanjem govorom, ter dali večkrat duška z živahnim ploskanjem. Po zaključku shoda bili smo z gospodi iz Idrije skupaj do pozne ure v prijateljskih pogovorih. Ločili smo se od njih z navdušenjem, ki mora obroditi mnogo dobrega sadu.

Narodno gospodarstvo.

Kako se napravi slab gnoj. Kadar voznik izprazni voz z gnojem kar na kup, vzame še napitnino in gre. Za gnoj se nihče več ne briga. V par dneh vidimo, da se prične gnojišče kaditi (znamenje, da se gnoj razkraja). Ne ravno prijeten duh pa naznanja, da so pripeljali gnoj. Dež izpira gnoj, solnce ga suši. Ko pa pride čas, ko se naj gnoj razstrosi, ni pravega dobrega gnoja na gnojišču, gnoj je kakor se žgan in zanič.

Pravilno ravnanje z gnojem. Da se gnoj izpridi tega pač ne pusti posestnik, vendar se zgodi to mnogokrat. Kaj je treba storiti? Treba je najprej gnoj po plasteh raztrositi, vsako plast je treba pohoditi in dobro premočiti z vodo, treba je več škafov oziroma gnojnico. Če smo tako zložili in premočili kup, ga pokrijemo zgoraj in ob straneh z zemljo. Zakaj? Gnoj se hitro razkroji, če leži na zraku in v mokroti. Gnoj, ki se razkraja, pa je treba takoj rabiti, drugače izgubi vse najboljše snovi. Če pokrijemo gnojišče, storimo to, da se gnoj ne razkraja tako hitro, da ohrani v sebi še vse snovi, z vodo (vlago) pa vendar pripravimo gnoj tako daleč, da se potem, ko ga zvozimo na polje takoj razkroji. Prihranjene snovi, ki vhaajo pri razkrojenju iz gnoja, vsprejema zemlja in rastline jih porabljajo.

Prodaja jajc.

Poprijeti se moramo reje perutnine in izvažanja jajec. Umno pečanje s perutnino nese lepe denarje, prodaja jajc se obnese povsod.

Pa mi bo kdo rekel: „A, ta je bosa, kako bo to kaj vrglo! O tem naj se menijo ženske, ko pečejo pogačo.“

Ali, le počasi. Izvažanje jajec razumejo kmetje vseh modernih držav, kakor na Francoskem, v Belgiji, na Nemškem in na Danskem. Samo z Danskega so odposlali v enem letu na Angleško za 25 milijonov kron jajec. Danska država pa ima le štirikrat toliko prebivalcev, kakor Kranjska. Če bi imeli tedaj kranjski

kmetje tako perutninarstvo, kakor Danci, dobili bi na leto po 6 milijonov kron samo za jajca.

Tudi v Avstriji se pečajo z izvažanjem jajec. Ali to so večinoma le bogati gospodje. Na Spodnjem Štajerskem trži z jajci bogat trgovec.

No in kako si mislimo to delo? Nasvetujem sledeč način: Jajca naj bi se prinesla v mlekarno, kjer naj se nabirajo v večje množine, kajti posameznemu kmetu se pač ne izplača razpošiljanje po železnici. Mlekarna vzame zabitek (ne zaboj, da se prihrani nekaj lesa in da se zniža teža) iz primerno močnih deščic. Ti zabitki so po poldrugi *m* dolgi, po 70 *cm* široki in po 25—30 *cm* visoki. V te zabitke se polože jajca na oblance ali popir v eno plast. Na ta jajca se zopet nastelje oblancev ali popirja, na kar se na ta način naniza v zabitek še dve ali tri plasti jajc. Polna posoda je tako težka, da jo dva komaj neseta, tedaj 150—160 *kg*. Tako spravljena jajca, se po železnici lahko odpošljejo v daljne kraje.

Začeti je treba. Če bi bil kdo rekel pred petnajstimi leti, da se bo kdaj toliko vzelo za mleko, ne bi bil nikdo verjel, in vendar vemo danes, kako dobro se nam zdi ob mescu, ko dobimo precej svetlih kronic. Kakor se je poprej vse mleko nekam zničlo, da sami nismo vedeli kam, tako je še danes z jajci. Še danes bi se vse smejalo gospodarju, ki bi se drznil ziniti o prodaji jajc, kar je edino le „ženska reč.“ Nujno se je tedaj treba zavzeti za stvar. Treba je povečati kur-nike in pomnožiti kokoši ter preskrbeti dobre kokošje vrste. Vsi izgovori in predsodki so zastonj. Zakaj si pa drugi toliko zaslužijo s tem? Našim mlekarnam ne bo težko zvedeti za kupce. Za Notranjce se bo dobil odjemalec prav lahko. Še premalo bo za hotele v Opatiji, v Reki in v Trstu. Samo ob sebi je umevno, da se tudi piščeta dobro spečajo. V Opatijo, Reko in Trst se pripelje vsak dan na cente zaklane in žive perutnine iz krajev, ki so desetkrat bolj oddaljeni, kakor postavim Prestranek ali Št. Peter. Če se tedaj onim izplača, zakaj bi se nam ne!

Za kratek čas.

Kmetska usoda. Star kmet je odgovoril na vprašanje, kako se mu je godilo v življenju, sledeče: „Dela sem imel vsa leta dovolj, a denarja nobeno leto. Ko sem bil še fant, 365 dni na leto nisem imel denarja, če je bilo prestopno leto še celo 366; ko sem se oženil, 12 mesecev na leto nisem videl denarja in sedaj, kot vdovec, vse 4 letne čase nimam denarja.“

Kdo ima prav? Zmeren: „Prvi požirek piva je vedno najboljši.“ Žejen: „Da, prav imaš, brate, a jaz še pristavljam, vsak naslednji požirek je boljši.“

Samo obsebi umevno. Mati (navija nit): „Ta nit je pa menda brez konca.“ Hčerka: „Seveda je, mati, saj sem jaz včeraj konec odtrgala.“

Loterijske številke.

Trst, 13. aprila 34 49 8 31 37
Praga, 16. aprila 68 76 54 48 56

VABILO

k

rednemu občnemu zboru
„Notranjske posojilnice v Postojni“

kateri bode

dne 21. aprila 1907 ob 3. uri popoldne
v združni pisarni.

DNEVNI RED:

1. Nagovor ravnatelja.
2. Poročilo blagajnikovo.
3. Poročilo nadzorovalnega odbora.
4. Volitev ravnateljskega odbora in sicer:
  - a) ravnatelja,
  - b) blagajnika,
  - c) kontrolorja in
  - d) dveh namestnikov.
5. Volitev 6 članov v nadzorovalni odbor.
6. Prememba pravil.
7. Predlogi združnikov.

V slučaju nesklepčnosti vrši se uro pozneje drugi občni zbor z istim dnevnim redom, kateri bode sklepal brezpogojno.

V Postojni, dne 10. aprila 1907.

Ravnateljstvo.

Bukove prage (švelarje)

kupuje v večjih in manjših množinah do konca
marca meseca 1908 po sledečih merah
2-60 m × 24 cm × 14 cm

Jos. Samsa, parna žaga v Il. Bistrici.

Nad 30 hektolitrov belega prav
finega vina in nekaj žganja

je po nizkih cenah na prodaj.

Kupce vabi uljudno

Josip Cotič, vinogradnik, Vrhpolje, p. Vipava, Kranjsko.

Oves semenski „Willkomm“

dobi se od 100 kg dalje po 26 kron prosto Ljubljana.
Trgovci dobe znižane cene.

M. Lavrenčič, Šiška pri Ljubljani.

Išče se

dobrega in spretnega mlekarja,

kateri je dobro izvežban v vseh mlekarskih poslih.
Prednost imajo tisti prosilci, ki so zmožni mlekarno
samostojno voditi. Naslov pove upravništvo „Notranjca“.

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak
in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

== Karol Jelovšek ==

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

Kašelj. Kdor tega ne uvažuje, se
pregreši na svojem lastnem
telesu! Kaiserjeve prsne
karamele s tremi jolkami. Zdravniško
preizkušeno in priporočeno proti
kašlju in hripavosti, kataru, zaslizenju
in kataru v požiralniku. 5120 notarsko
poverjenih izpričeval potrjuje, da drže
kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vinarjev.
Škatljica 80 vinarjev.

Zalogo ima

J. Hus
lekarnar v Vipavi.

Prsni sirup proti kašlju, hri-
pavosti itd.
steklenica 1 K 40 v.

== Čisto, belo ribje olje, ==
steklenica 1 K, velika 1 K 80 v.

Mazilo proti trganju in rev-
matizmu,
steklenica 1 K.

== Mazilo proti ozebkom ==
1 lonček 70 vin.

Razpošilja

lekarna Hus v Vipavi.

Posestvo v Zalogu pri Postojni

obstoječe iz hiše št. 6, vrta, njiv, travnikov in nekaj
gozda prodaja **Anton Krajnar** v Zalogu.

Hiša na prodaj!

V Postojni

se prodaja

zaradi smrti lastnika
na glavnem trgu
stoječa

HIŠA

v kateri se nahaja že
nad 60 let dobro idoča
trgovina.

Dotične ponudbe naj se
pošljejo do 15. maja t. l. na
H. Janešič - Orešek
v Postojni h. št. 76.

Hiša na prodaj!

Kmetovalci pozor!

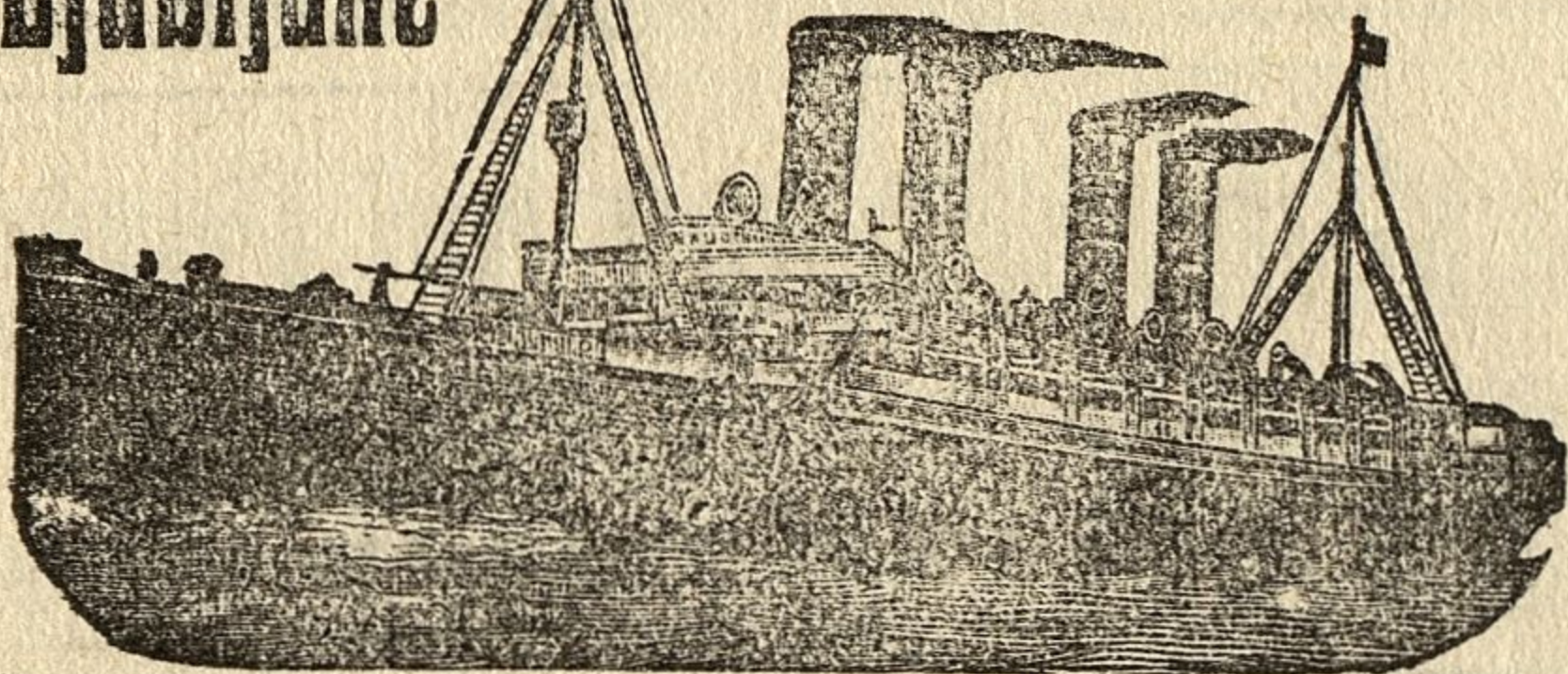
Priporočam sveža pristna poljedelska in vrtna semena za prihodnjo pomlad. Pri meni se kupi po zmernih cenah dobro kaljivo seme: domače (rdeče) detelje, lucerne (večne detelje) in raznih trav, kakor francoske, nemške in italijanske travulje, mačjega repa i. t. d.

seme izredno debele pasme

in sicer: podolgaste, rumene ekendorferske ploščate rumene oberndorferske in dolge rdeče mamut-pese. Imam v zalogi tudi seme domačega korenja, repe, zelja, ovsa, ruskega lanu ter raznovrstna vrtna in evetlična semena.

ANTON DITRICH, trgovec v Postojni.

Iz Ljubljane v New-York

vozi se najcenejše s prekrasno opremljenimi ekspresnim parobrodi, takozvanimi

cesarskimi brzoparniki

Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm in Kaiser Wilhem der Grosse, kateri so največji in najvarnejši na svetu.

Vožnja po morju traja samo 5 do 6 dni.

Zdatne ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur nemudoma in brezplačno

EDVARD TAVČAR v Ljubljani
št. 35, Kolodvorske ulice št. 35,
nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

== V najem se dá ==
za šest let

celo posestvo

z hišo in gospodarskimi poslopji vred

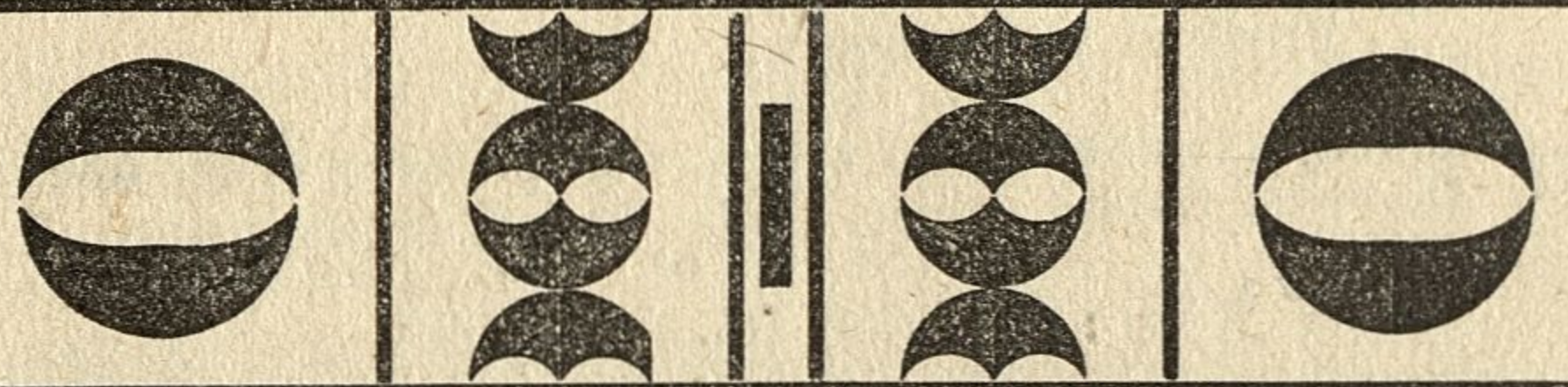
po nizki ceni, pod pogoji tudi

živino in kmetško orodje.

Več pove

JAKOB BIZJAK

Grobišče št. 15 pri Postojni.

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoldne in je izključno električno razsvetljena.

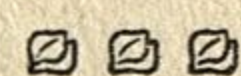
Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Notranjska posojilnica v Postojni

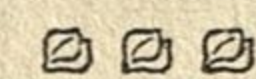
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.